

Förord

Vilka nivåer som ska finnas i kommunsystemet, hur uppgifter ska fördelas mellan staten och dessa nivåer och hur den kommunala indelningen ska se ut har trängt upp på den politiska dagordningen i alla de nordiska länderna. Den drastiska strukturreformen i Danmark, ansvarskommittén i Sverige, diskussioner om indelning och mellannivån i Norge och Finland är aktuella tecken. Tore Hansen och Leif Arne Heløe båda med lång akademisk erfarenhet och Heløe också som praktiker, båda nu verksamma vid NIBR, Norsk Institutt for By- og Regionforskning i Oslo gör i artikeln "Mot en ny regionalisering i Norge?" ett inlägg i den norska diskussionen, men som har betydelse även för motsvarande processer i de andra nordiska länderna. En typologi över regionala organ utvecklas från tre dimensioner: (1) utför regionen självständiga uppgifter eller är den ett verkställighetsorgan för kommunerna; (2) är regionens beslutande organ direkt eller indirekt valt och (3) är regionen mångfunktionell eller har den bara en uppgift. Frågan ställs hur fylkeskommunerna, eller för den delen landstingen i Sverige eller amtskommunerna i Danmark, förändras från den traditionella kombinationen "självständiga uppgifter, direktvalda organ och mångfunktionalitet" och hur sådana förändringar ska värderas. I den svenska diskussionen finns till exempel såväl förslag om förstatligande av sjukhusen (som i Norge) som de regionala samverkansorganen i utvecklingspolitiken, som representerar en regionmodell med omvända förtecken jämfört med den traditionella landstingsmodellen.

Vilka villkor ges småskaliga utförare inom den kommunala omsorgssektorn är en central fråga i Malin Tillmars uppsats. Artikeln syftar till att belysa och skapa förståelse för den problematik som finns för småskaliga utförare inom omsorgssektorn. Författaren tar sin utgångspunkt i omständigheten att många kommuner avsätter resurser för att stödja småföretagande och kvinnligt företagande. I den kommun som studerats har näringslivskontoret satsat aktivt på kvinn-

ligt företagande och genomfört en rad aktiviteter. Samtidigt, i samma kommun, finns hinder av olika slag för alternativa utförare att etablera sig inom omsorgssektorn. Sektorn är kvinnodominerad och i praktiken innebär hindren begränsningar för kvinnligt företagande. Denna motsägelsefullhet intresserar författaren och behandlas ingående i uppsatsen.

I svaret på frågan "Våffer gör de på detta viset?", som är huvudtiteln på uppsatsen, förs resonemang kring hinder i form av formella institutioner och informella institutioner. Komplexitetet och regelverk är hinder liksom negativa attityder till företagande och föreställningen om att företagande är manligt könrelaterad. I resonemangen framhålls att en viss uppluckring av etablerade föreställningar har skett och sker. Utökontraktering av verksamhet är inte längre något underligt. Huruvida en sådan utveckling ska befrämjas av kommunen eller inte är självklart en politisk fråga konstaterar författaren. Uppsatsen avslutas med en ytterligare problematisering av situationen där "hotet från jättarna" uppmärksammas särskilt. Det är inte bara regler och skeptisk inställning från beställarna som försvårar utan också storföretagens intresse av etablering inom omsorgssektorn.

Tidsskriften innehåller utöver de båda artiklarna även en bokrecension. Vi vill i förordet också uppmärksamma att Kommunal ekonomi och politik nästa år utkommer med volym tio. Med anledning av detta arrangeras en konferens i Göteborgs där publicerade författare redovisar aktuell forskning inom sitt område. Den 23 mars går konferensen av stapeln. Mer information kommer lämnas i decemberutgåvan av tidskriften men anteckna dagen redan nu.

Björn Brorström och Henry Bäck